

ЗАКОН
О СТИЦАЊУ СТАТУСА САМОСТАЛНОГ УМЈЕТНИКА
И САМОСТАЛНОГ СТРУЧЊАКА У КУЛТУРИ
(„Службени гласник Републике Српске“, број 41/21)

Бања Лука, мај 2021. године

ЗАКОН О СТИЦАЊУ СТАТУСА САМОСТАЛНОГ УМЈЕТНИКА И САМОСТАЛНОГ СТРУЧЊАКА У КУЛТУРИ

Члан 1.

Овим законом уређују се услови и начин стицања статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури, права и обавезе самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури, вођење евиденције о самосталним умјетницима и самосталним стручњацима у култури, обезбјеђивање средстава, те друга питања од значаја за самосталне умјетнике и самосталне стручњаке у култури.

Члан 2.

Циљ утврђивања статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури је подстицање умјетничког и културног стваралаштва умјетника и стручњака у култури Републике Српске (у даљем тексту: Република), те утврђивање административних и финансијских мјера за јачање њиховог умјетничког и стручног стваралаштва.

Члан 3.

На питања која нису овим законом посебно уређена сходно се примјењују одредбе закона којим се уређује систем обавезних доприноса и одредбе закона којим се уређује управни поступак.

Члан 4.

Грамматички изрази употребљени у овом закону за означавање женског или мушког пола подразумијевају оба рода.

Члан 5.

(1) Самостални умјетник је умјетник који самостално, у виду јединог занимања, ствара ауторска дјела из области умјетности или изводи и интерпретира умјетничка или ауторска дјела из области умјетности и културе, у складу са законом којим се уређује област културе.

(2) Статус самосталног умјетника може се стећи за сваку дјелатност у области умјетничког стваралаштва, продукције и интерпретације:

- 1) књижевност,
- 2) позоришна умјетност,
- 3) музичка и музичко-сценска умјетност,
- 4) умјетничка игра,
- 5) ликовне умјетности,
- 6) примијењене умјетности и дизајн,
- 7) фотографија,
- 8) филмска умјетност и аудио-визуелно стваралаштво,

- 9) интердисциплинарно умјетничко поље,
- 10) дигитално стваралаштво и мултимедија,
- 11) умјетничка интерпретација културног наслеђа.

Члан 6.

(1) Самостални стручњак у култури је стручњак који самостално, у виду јединог занимања, ствара ауторска дјела и обавља истраживачке, умјетничко-сарадничке, теоријско-критичке, едукативне, специјалистичке, продуцентске и организаторске послове из области умјетности и културе, у складу са законом којим се уређује област културе.

(2) Статус самосталног стручњака у култури може се стећи за сваку дјелатност у области истраживања, презентовања, документовања, заштите и промовисања културе:

- 1) откривање, прикупљање, истраживање, документовање, проучавање, вредновање, чување, заштита, интерпретација, представљање, коришћење, управљање и промоција културног наслеђа (материјалног и нематеријалног),
- 2) библиотечко-информациона дјелатност,
- 3) издаваштво,
- 4) архивска дјелатност,
- 5) музејска дјелатност,
- 6) архитектура,
- 7) превођење књижевних, стручних и научних текстова,
- 8) научноистраживачки и стручни рад у култури,
- 9) теоријско-критички рад у култури,
- 10) едукација у култури,
- 11) менаџмент у култури,
- 12) продукција и организација културних програма.

Члан 7.

(1) Умјетник, односно стручњак у култури може стећи статус самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури уколико испуњава опште и посебне услове.

(2) Општи услови за стицање статуса су:

- 1) да је држављанин Републике и Босне и Херцеговине,
- 2) да има пребивалиште на територији Републике,
- 3) да није у радном односу,
- 4) да му је умјетничко, односно стручно стваралаштво и дјеловање једино занимање,
- 5) да је уписан у Регистар умјетника, односно Регистар стручњака у култури који води Министарство просвјете и културе (у даљем тексту: Министарство), у складу са законом којим се уређује област културе.

(3) Поред услова из става 2. овог члана стручњак у култури може стећи статус самосталног стручњака у култури под условом да је стекао високо образовање из области наведених у члану 6. став 2. овог закона.

(4) Посебни услови за стицање статуса су:

- 1) да има доказане резултате у професионалном бављењу умјетничким стваралаштвом у посљедњих седам година, односно стручном дјелатношћу у посљедњих десет година, у области културе на територији Републике,
- 2) да има остварена признања и награде на домаћем или међународном нивоу у области којом се бави,

3) да има позитивно мишљење репрезентативног струковног удружења,
4) да има доступност и видљивост, односно јавно објављена умјетничка, односно стручна дјела.

(5) Изузетно од става 2. тачка 2) овог члана, умјетник, односно стручњак у култури који борави ван територије Републике, а његово умјетничко дјело, односно резултати рада доприносе културном животу Републике, може стећи статус самосталног умјетника, односно стручњака у култури ако испуњава опште и посебне услове из овог члана.

(6) Изузетно од става 4. тачка 3) овог члана, умјетник, односно стручњак у култури у чијој области дјеловања нема репрезентативног струковног удружења, а његово умјетничко, односно стручно дјело и резултати рада доприносе културном животу Републике, може стећи статус самосталног умјетника, односно стручњака у култури ако испуњава остале опште и посебне услове из овог члана.

Члан 8.

(1) Поступак додјеле статуса самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури спроводи се путем јавног позива.

(2) Министарство сваке године расписује јавни позив из става 1. овог члана.

(3) Јавни позив из става 1. овог члана објављује се у дневним новинама које излазе на територији Републике и на интернет страници Министарства, а остаје отворен најмање 30 дана од дана објављивања.

(4) Поступак утврђивања статуса се покреће подношењем захтјева и достављањем документације о испуњености општих и посебних услова из члана 7. овог закона.

Члан 9.

(1) Поступак додјеле статуса самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури спроводи комисија коју рјешењем именује министар просвјете и културе (у даљем тексту: министар).

(2) Комисија има пет чланова.

(3) За чланове комисије именује се:

1) један члан из реда запослених у Министарству и

2) четири члана из реда умјетника, односно стручњака у култури, који се бирају путем јавног позива.

(4) Задатак чланова комисије је да утврде испуњеност општих и посебних услова прописаних у члану 7. овог закона, те предложи министру доношење рјешења о утврђивању статуса самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури.

(5) Комисија има право на накнаду за свој рад, а износ накнаде министар утврђује рјешењем.

(6) Висина накнаде за рад члановима комисије не може бити мања од једне, нити већа од двије утврђене најниже плате у Републици.

(7) Члан комисије из реда запослених у Министарству нема право на новчану накнаду за учешће у раду комисије.

(8) Ако у одређеној дјелатности у култури нема регистрованих умјетника, односно стручњака у култури, за члана комисије може бити именован умјетник, односно стручњак из иностранства.

Члан 10.

(1) На основу приједлога комисије о испуњености општих и посебних услова из члана 7. овог закона министар доноси рјешење којим утврђује статус самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури.

(2) Министар доноси рјешење о одбијању захтјева умјетника, односно стручњака у култури уколико је комисија утврдила да не испуњава опште и посебне услове за стицање статуса самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури.

(3) Рјешење министра из ст. 1. и 2. овог члана је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

Члан 11.

(1) Рјешење из члана 10. став 1. овог закона подлијеже ревизији након три године од дана правоснажности рјешења.

(2) Министарство по службеној дужности води рачуна о истеку рока из става 1. овог члана.

(3) Изузетно од става 1. овог члана, ревизија утврђеног статуса може се спроводити и прије истека рока из става 1. овог члана ако Министарство, или други надлежни орган, у посебном поступку, утврди да самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури не испуњава опште и посебне услове из члана 7. овог закона.

Члан 12.

(1) Поступак утврђивања испуњености услова за стицање и ревизију статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури прописују се правилником.

(2) Министар доноси Правилник о поступку утврђивања испуњености услова и ревизији статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури.

Члан 13.

(1) Министарство доставља рјешење из члана 10. став 1. овог закона Пореској управи Републике Српске и Републичкој управи за инспекцијске послове.

(2) Самостални умјетник је дужан да у пословању са трећим лицима уз своје име и презиме користи ознаку „самостални умјетник“.

(3) Самостални стручњак у култури је дужан да у пословању са трећим лицима уз своје име и презиме користи ознаку „самостални стручњак у култури“.

Члан 14.

(1) Лице које има утврђен статус самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури је обвезник доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање, осигурање од незапослености и дјечје заштите, у складу са прописима којима се уређује систем обавезних доприноса.

(2) Лице које има утврђен статус самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури остварује право на рефундацију средстава уплаћених на име доприноса из става 1. овог члана, из буџета Републике, под условом да Министарству достави:

1) овјерену изјаву дату под материјалном и кривичном одговорношћу да је пријавио све своје приходе Пореској управи,

2) пореско увјерење о измиреним обавезама и
3) доказ о резултатима у професионалном бављењу умјетничком, односно стручном дјелатношћу у протеклој години.

(3) Документација из става 2. тачка 3) овог члана, односно објављено или реализовано дјело, стручни или научни рад, документација о јавном наступу или интерпретацији дјела као доказ доставља се у писаној или електронској форми.

Члан 15.

(1) Лице које има утврђен статус самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури подноси Министарству захтјев за рефундацију средстава из члана 14. став 2. овог закона.

(2) Захтјев из става 1. овог члана подноси се најкасније до 15. јануара текуће године, за претходну годину.

(3) Захтјев за рефундацију средстава садржи сљедеће податке: име, презиме, адресу, јединствени матични број (ЈМБ) подносиоца захтјева, јединствени идентификациони број (ЈИБ) и шифру дјелатности обвезника уплате доприноса, датум подношења захтјева и потпис подносиоца захтјева.

(4) Уз захтјев из става 1. овог члана обавезно се прилаже документација наведена у члану 14. став 2. овог закона.

(5) Неблаговремен, недопуштен и непотпун захтјев одбацује се закључком против којег није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(6) На основу уредног захтјева и приложене документације, министар доноси рјешење о рефундацији средстава из члана 14. став 2. овог закона.

(7) Рјешење министра из става 6. овог члана је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

Члан 16.

(1) На основу рјешења из члана 10. став 1. овог закона врши се упис лица која су стекла статус самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури у Регистар самосталних умјетника и самосталних стручњака у култури.

(2) Регистар из става 1. овог члана води Министарство.

(3) У Регистар из става 1. овог члана уписују се основни подаци, као и подаци о статусним промјенама.

(4) Министар доноси Правилник о вођењу Регистра самосталних умјетника и самосталних стручњака у култури, којим се прописује садржај и начин вођења Регистра.

Члан 17.

(1) Самосталном умјетнику, односно самосталном стручњаку у култури престаје статус:

1) на лични захтјев,

2) ако заснује радни однос, даном који претходи дану заснивања радног односа,

3) ако испуни услове за пензију,

4) ако му престане држављанство или одјави пребивалиште у Републици, даном правоснажности рјешења којим му је то право престало, односно даном одјаве пребивалишта,

5) ако му је правоснажном судском одлуком изречена мјера безбједности забране обављања дјелатности из области за коју му је додијељен статус,

б) ако му је у поступку ревизије из члана 11. став 1. овог закона утврђено да не испуњава опште и посебне услове из члана 7. ст. 2, 3. и 4. овог закона.

(2) Самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури дужан је обавијестити Министарство у случају да наступи један од разлога због којих престаје статус из става 1. т. 2), 3), 4) и 5) овог члана, најкасније у року од осам дана од дана настанака наведених разлога.

Члан 18.

(1) Министар доноси рјешење о престанку статуса самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури.

(2) Рјешење министра из става 1. овог члана је коначно и против рјешења није дозвољена жалба, али се може тужбом покренути управни спор пред надлежним судом.

(3) На основу рјешења из става 1. овог члана врши се брисање из Регистра самосталних умјетника и самосталних стручњака у култури.

(4) Министарство доставља рјешење из става 1. овог члана Пореској управи Републике Српске и Републичкој управи за инспекцијске послове.

Члан 19.

Из буџета Републике Српске обезбјеђују се средства за:

- 1) рефундацију средстава за уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање, осигурање од незапослености и дјечје заштите,
- 2) рад чланова комисије.

Члан 20.

(1) Управни надзор над спровођењем овог закона врши Министарство.

(2) Инспекцијски надзор над примјеном овог закона врши Републичка управа за инспекцијске послове, путем надлежних инспектора.

(3) Надлежни инспектор у вршењу инспекцијског надзора из става 2. овог члана, поред овлаштења уређених прописима из области инспекција, овлаштен је да рјешењем:

1) забрани обављање послова самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури лицу које те послове обавља без рјешења министра, којим се утврђује статус (члан 10),

2) наложи да у пословању са трећим лицима уз своје име и презиме користи ознаку „самостални умјетник“ (члан 13. став 2),

3) наложи да у пословању са трећим лицима уз своје име и презиме користи ознаку „самостални стручњак у култури“ (члан 13. став 3),

4) забрани рад ако у току инспекцијске контроле утврди постојање чињеница из члана 17. става 1. т. 2), 3), 4), 5) и 6) овог закона,

5) забрани рад ако утврди да постоји рјешење из члана 18. овог закона.

Члан 21.

Новчаном казном од 1.000 КМ до 3.000 КМ казниће се за прекршај самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури ако:

1) ради без рјешења којим се утврђује статус самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури (члан 10. став 1),

2) у пословању са трећим лицима уз своје име и презиме не користи ознаку „самостални умјетник“ (члан 13. став 2),

3) у пословању са трећим лицима уз своје име и презиме не користи ознаку „самостални стручњак у култури“ (члан 13. став 3),

4) наступи један од разлога због којих престаје статус самосталном умјетнику, односно самосталном стручњаку у култури, а он о тим чињеницама не обавијести Министарство (члан 17. став 2),

5) ако наступа као самостални умјетник, односно самостални стручњак у култури, а рјешењем министра му је утврђен престанак статуса самосталног умјетника, односно самосталног стручњака у култури (члан 18. став 1).

Члан 22.

Министар ће у року од шест мјесеци од ступања на снагу овог закона донијети правилнике:

1) о поступку утврђивања испуњености услова и ревизији статуса самосталног умјетника и самосталног стручњака у култури (члан 12. став 2),

2) о вођењу Регистра самосталних умјетника и самосталних стручњака у култури (члан 16. став 4).

Члан 23.

Ступањем на снагу овог закона престаје да важи Закон о стицању статуса самосталних умјетника („Службени гласник Републике Српске“, број 50/10).

Члан 24.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

ПРЕДСЈЕДНИК
НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

Недељко Чубриловић